

PÉČE O JIZVU PO HRUDNÍ OPERACI

Po operaci se tkáň hojí jizvou, která není jen kosmetickým problémem, ale může ovlivňovat i funkci okolních tkání, svalů, kostí, cév, nervů a vnitřních orgánů.

Včasnou péčí lze proces hojení ovlivnit a předejít tak případným komplikacím. Jednou z nich jsou srůsty, které nemusí být na povrchu viditelné, ale mohou způsobovat obtíže v hloubce. Proto je potřeba operační ránu a následně vznikající jizvu správně manuálně ošetřovat – tkáň je v každé fázi hojení různě odolná vůči mechanické a pohybové zátěži.

Mezi faktory, které podporují správné hojení operační rány, patří zejména dostatečný pitný režim a pestrá strava. Naopak výrazně negativní vliv může mít kouření.

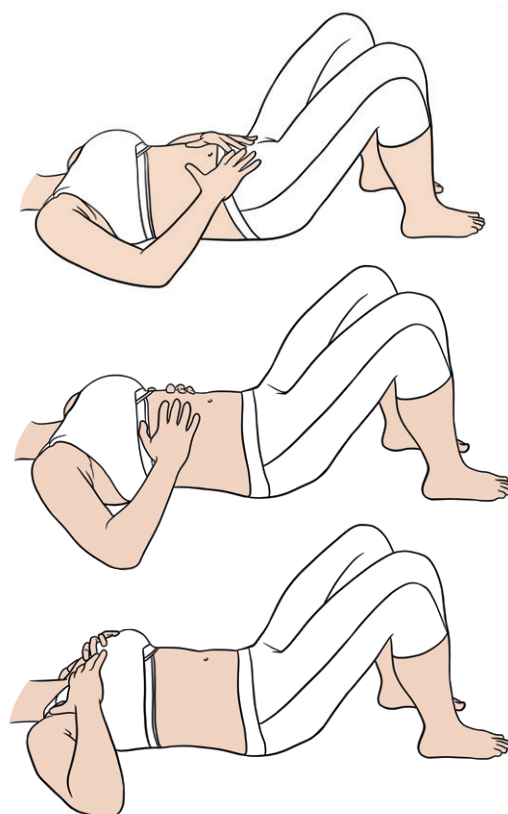
FÁZE HOJENÍ

1. FÁZE 1. TÝDEN PO OPERACI

- srůsty mohou vznikat již od prvního operačního dne
- jako prevence a léčba vzniku srůstů je v této fázi důležitá přirozená, nenáročná pohybová aktivita po kratší dobu několikrát denně – například prodýchávání nebo správná vertikalizace do sedu, stoje a chůze (viz body A, B, C)
- množství pohybové aktivity záleží vždy na aktuálním zdravotním stavu, proto postup vždy konzultujte s ošetřujícím lékařem a fyzioterapeutem

A) Dýchání do oblasti břicha a hrudníku

Vleže na zádech postupně pokrčte jednu a druhou dolní končetinu a opřete je o chodidla. Dlaně obou rukou si položte na břicho a zlehka se pod ně nadechněte tak, abyste cítili, že se mírně nadzvedávají. Žáda se přitom nesmí prohýbat, leží zcela uvolněná na podložce. Totéž proveďte s dlaněmi položenými ze strany hrudníku nebo v podklíčkové oblasti – pak si uvědomujete pohyb žebér a mírné rozšiřování hrudního koše.

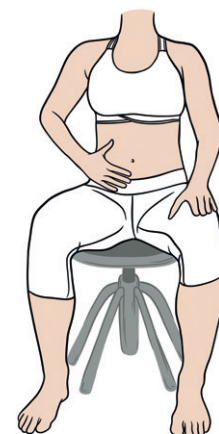

B) Vertikalizace do sedu

Vleže na zádech postupně pokrčte jednu a druhou dolní končetinu a opřete je o chodidla. Překřížte ruce na hrudníku a dlaněmi si mírným plošným tlakem fixujte oblast rány. Nyní se přetočte na bok tím způsobem, že budete současně otáčet trup i pokrčené dolní končetiny. Po přetočení na bok se začněte pomalu posazovat. Vrchní horní končetinou si pomáhejte se zvedáním trupu a zároveň spouštějte dolní končetiny dolů z lůžka. Dlaní spodní ruky si stále mírným tlakem fixujte operační ránu. S první vertikalizací do sedu, stoje a chůze vždy vyčkejte na zdravotnický personál!

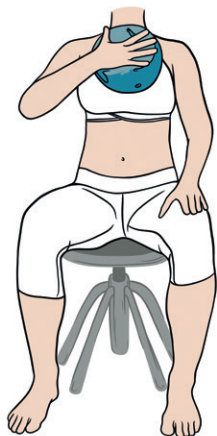
C) Dýchání vsedě

Až se dostanete do sedu, opřete chodidla o podlahu a zlehka prodýchejte oblasti břicha, dolních zad a celého hrudníku.

Další doporučení:

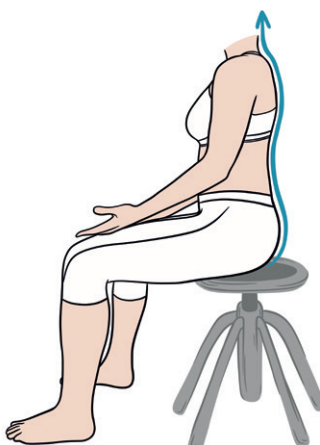
- při kašli, kýchnutí, smíchu nebo při změnách polohy těla vždy operační ránu fixujte mírným plošným tlakem dlaně nebo přiložením neúplně nafouknutého míčku
- po odstranění krytí se operační rány začněte lehce dotýkat – je to důležité pro obnovu citlivosti a cirkulaci krve a lymfy
- ránu pravidelně sprchujte jemným proudem vody a následně důkladně osušte (ručníkem ji ale netřete)

v celém těle, záda se přitom nesmí prohýbat a ramena zůstávají uvolněná, a hrudník nesmí nijak bolet ani nadměrně prout. V poloze setrvejte několik desítek vteřin a volně dýchejte. Opakujte 2-3x.

Další doporučení:

- pokračujte v dechových cvičeních z první fáze po operaci (viz body A a C)

2. FÁZE 2. - 3. TÝDEN PO OPERACI

- v tomto období dochází k formaci kolagenu v operační ráně, tato tkáň je ale mechanicky neodolná a netoleruje nadměrné, prudké nebo střížné síly. Veškeré tlaky a tahy na operační ránu (ať už způsobené pohybem nebo manuálním kontaktem) nesmí vyvolávat ostrou bolest
- pro správné formování jizvy je nutné měkké tkáně v oblasti operační rány několikrát denně ošetřovat ve všech směrech (viz body D a E)
- mechanická stimulace v oblasti operační rány snižuje její bolestivost, **ale bodová tlaková masáž se nedoporučuje**, protože novotvořená tkáň je velmi křehká a mohla by se poškodit
  - po odstranění stehů ránu a její okolí promazávejte, buďte však opatrní, abyste nestrhli vytvořené strupy – využít lze různé neparfémované masti (např. kalciovou mast) nebo silikonové gely

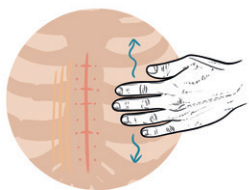
D) Ošetření měkkých tkání v oblasti operační rány

Celé prsty položte plošně na ránu a velice jemně posouvejte kůži s podkožím v různých směrech do pocitu prvního odporu tkáně, ve kterém chvíli setrvejte. Na ránu při tom netlačte, pohyby neprovádějte prudce a okraje operační rány zatím v žádném případě neroztahujte od sebe.

E) Ošetření měkkých tkání širšího okolí operační rány

Rychlejší pohybem hladte kůži v okolí rány – tato stimulace vede k úpravě citlivosti a svalového napětí.

F) Návčik napřímění trupu

Vsedě na lůžku nebo na židli opřete chodidla o podlahu. Hřbety obou rukou si volně položte na stehna tak, aby lokty zůstaly mírně pokrčené. Potom si představte, že za temenem hlavy vyrůstáte směrem ke stropu. Měli byste cítit mírné napětí

3. FÁZE OD 4. TÝDNE PO OPERACI

- intenzitu zátěže navyšujte jen postupně, připravenost jizvy i kosti na plnou pohybovou aktivitu a mechanické zatížení ve všech směrech může být v horizontu až po půl roce od operace
- jizva "vyzrává" jeden rok i déle, proto jí i nadále dlouhodobě věnujte pravidelnou pozornost ve smyslu ošetření měkkých tkání v oblasti jizvy a jejího širšího okolí (viz body D a E)
- pokračujte ve cvičeních z obou předchozích fází a od 6. týdne přidejte podélné protažení jizvy (viz bod G), ale veškerá mechanická zátěž vyvíjená na tkáň musí být adekvátní – trhavé pohyby a nadměrné síly mohou hojení opět zhoršit
- po hrudních operacích se omezují zejména švihové pohyby horních končetin, nebo jejich zvedání nad úroveň ramen
- nedoporučuje se zvedat nebo tahat břemena těžší než 5 kg, při použití jedné ruky max. 2,5 kg
- vždy se snažte o symetrickou zátěž, jakýkoliv asymetrický tah na hrudník je nevhodný (nenosit batoh na jednom rameni, dávat pozor při venčení psů, věšení prádla apod.)
- při jízdě autem je potřeba bezpečnostní pás podkládat v oblasti hrudníku polštářkem nebo složeným ručníkem

G) Podélné protažení jizvy (od 6. týdne)

Bříška obou palců položte zlehka vedle sebe na jizvu a šetrně je odtahujte od sebe. Postup opakujte v celém průběhu jizvy.

Další doporučení:

- natékání jizvy je známkou přetížení měkkých tkání a je nutné intenzitu zátěže snížit
- alespoň 6 měsíců nevystavujte jizvu slunci
- pokud byly při operaci odebírány cévní štěpy z oblasti dolních končetin, je nutné se obdobně věnovat i těmto jizvám